

BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENTET
Postboks 8036 DEP
0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
24/08343-2

Saksbehandler
Elsie Anette Thorkildsen

Dato
28.06.2024

Høringsinnspill Kvalitetsreformen

Styrking av barns medvirkning og prosessuelle rettigheter, oppfølging av foreldre mv.

For å styrke barns mulighet til medvirkning i sin barnevernssak og styrke deres rettsikkerhet forslår departementet to alternative endringer, 1) partsrettigheter med visse begrensninger fra fylte 12 år eller 2) barn fra fylte 12 år får oppnevnt egen advokat.

Alternativ 1

Sarpsborg kommune støtter ikke forslaget om å senke partsrettighetene fra 15 til 12 år. I hovedsak mener kommunen, slik som innvendingene fra en del av utvalgets høringsinstanser, at dagens ordning med adgang til å innvilge barn under 15 år partsrettigheter bør virke over noe lengre tid, og evalueres før det vurderes som permanent ordning.

Begrunnelse

Det er en bekymring knyttet til det økte presset barn vil kunne oppleve rundt deltagelse i rettsprosessene. Dette har flere perspektiver, både et opplevd press fra den offentlige forvaltningen, og også fra biologisk familie. Allerede i dag er det flere barn som opplever deres *rett* til å uttale seg som en *plikt*. Barneverntjenesten opplever at det kan være vanskelig å få aksept for at barnet ikke ønsker å snakke med andre enn representant fra barneverntjenesten. Videre kan det være krevende for et barn, også fra 12 år, og fullt ut forstå og sette seg inn i hva partsrettigheter betyr, og at dette kan være særlig utfordrende i den allerede belastende situasjonen de befinner seg i. Presset på barnet kan også oppleves fra biologisk familie, som vil kunne bruke denne rettigheten til sin fordel. Barneverntjenesten er redd for at dette vil kreve for mye av barna, over lengre tid i en slik prosess.

Med de begrensningene som presenteres blir også kommunen usikker på om endringen er nødvendig for å oppnå målsettingen. Det blir mange begrensninger sett opp mot ordinære partsrettigheter, eksempelvis at man fortsatt må være 15 år for å ha samtykkekompetanse i forbindelse med iverksettelse av frivillig hjelpetiltak. I likhet med KS sin tilbakemelding om at det blir mange ulike aldersgrenser i ulike situasjoner å forholde seg til, mener Sarpsborg kommune at det fremstår uklart og utydlig hva som vil føre til en *forbedring* av retten til medvirkning og rettssikkerheten opp mot dagens ordning.

Sarpsborg kommune er også skeptiske til om hensynet til barnet vil bli så tungtveiende i selve forhandlingssituasjonen i nemnda, at det er en risiko for at saken ikke blir *godt nok opplyst*. Adgangen for tilbakeholdelse av dokumenter/begrense innsyn og begrense tilgang/deltagelse i møter i nemnda vil være *snever*. Dette fører til flere skjønnsmessige avgjørelser, som også skal

tas av noen som ikke kjenner barna (nemnda) og som også vil kunne skape forskjeller blant barna det gjelder – som i seg selv kan oppleves «urettferdig» og belastende.

Sarpsborg kommune er bekymret for om anledningene til innskrenkingen av partsrettighetene vil bli «for lite brukt», slik at det vil medføre belastende situasjoner for mange barn, samtidig som, hvis anledningen til innskrenkingen vil bli mye brukt, oppnår man ikke hensikten med endringen.

Sarpsborg kommune merker seg også at et argument for å senke aldersgrenser for partsrettigheter er at *barn på 12 år normalt vi ha forutsetninger for å opptre som part*. Dette mener barneverntjenesten er svært varierende i barneverntjenestens arbeid. I situasjoner knyttet til nemndsforhandlinger, for eksempel i forbindelse med omsorgsovertakelser, vil de barna vi forholder oss til kunne være utsatt for alvorlig omsorgssvikt, vold, og/eller andre svært belastende situasjoner over tid. De psykologiske konsekvensene av dette kan være store. I tillegg er selve nemndsprosessen og starten av plasseringstiden ofte ekstra krevende. Slik barneverntjenesten vurderer det, vil ikke dette kunne beskrives som «normale forutsetninger», og det er heller ikke slik at det som kreves at barnet tar stilling til er noe «gjennomsnitts 12 åringen» trenger å forholde seg til.

Det at barnet skal kunne *velge* å benytte seg av partsstatusen er også problematisk slik Sarpsborg kommune vurderer det. Dette vil være mye for barnet å ta stilling til, samtidig som det skal håndtere situasjonen rundt for øvrig. Vi undrer også da om barnet må ta stilling til /samtykke til samtaleprosess og/eller forenklet behandling? Det fremkommer ikke eksplisitt i departementets redegjørelse, men med partsstatus vil det være nødvendig med deres samtykke. Dette mener barneverntjenesten kan være uheldig, både ift. ressursspørsmålet i noen tilfeller, og også i forhold til belastningen for barnet å skulle ta stilling til disse spørsmålene - og også for foreldre som samtykker til eksempelvis samtaleprosess, men likevel må gjennom full behandling fordi barnet ikke samtykker.

Hvis alternativ 1 blir innført:

Samtykkekompetanse fra 15 år for iverksettelse av hjelpetiltak etter bvl kapittel 3, Sarpsborg kommune er enig.

Alternativ 2:

Sarpsborg kommune støtter forslaget om at barn fra fylte 12 år får oppnevnt egen advokat i saker for nemnda, uten at barnet får partsstatus eller andre prosessuelle rettigheter etter loven.

Kommunen mener at det vil styrke barnas rett til medvirkning og deres rettssikkerhet at de har en egen advokat som følger hele prosessen tett på. Samtidig mener Sarpsborg kommune at dette stiller krav til advokaten hva gjelder forståelse og kunnskap om barn, samtaler med barn, og forståelse også for fagligheten i barnevernssaker utover bare jussen. Eksempelvis mener Sarpsborg kommune at det bør være representanter fra barneverntjenesten som, eventuelt sammen med advokaten, forkynner nemndas slutning for barnet. Dette fordi det kan være mange spørsmål, nyanseringer, presiseringer eller annet som bør med for å ivareta barnet *godt nok* i en slik situasjon.

Når det gjelder hvilken informasjon som skal gis videre til barnet, mener kommunen at dette må skje i samarbeid med representanter fra barneverntjenesten. En advokat som kommer inn kun i forbindelse med nemndsforhandlingene, som ikke kjenner barnet annet enn fra dokumentene i saken, kan vanskelig gjøre alle de vurderingene knyttet til barnets fungering og tålegrense slik barneverntjenesten kan.

Sarpsborg kommune støtter vurderingen av at den oppnevnte advokaten skal kunne påpeke behovet for ytterligere bevis, og at nemndsleder må vurdere anmodningene, men at det vil kunne være unødvendig, slik departementet reflekterer rundt, at barnets advokat selv skal

kunne føre bevis og vitner. Barnet vil ikke ha partsstatus, og advokaten er med for å sikre prosessen og barnets medvirkning.

Sarpsborg kommune er enig med departementet om at det ikke vil være hensiktsmessig at barn mellom 12 og 15 år uttaler seg til talsperson/direkte til nemnda hvis de får oppnevnt egen advokat. Det kan bli altfor mange mennesker, og ulike roller, for et barn å forholde seg til. Advokaten bør kunne legge frem barnets syn i saken hvis barnet ønsker det. Samtidig mener barneverntjenesten at det finnes nyanser til departementets påstand om at advokaten er bedre egnet til å videreformidle barnets syn på grunn av innsyn i dokumentene. Barneverntjenesten ser at det også vil finnes en del tilfeller hvor det vil være en fordel at talspersonen nettopp **ikke har** denne bakgrunnsinformasjonen. I tillegg kan det være problematisk at man fratrar barnet muligheten til å uttale seg direkte for nemnda, særlig da barnet ikke skal delta i forhandlingsmøtet. Noen barn uttrykker et ønske om å «si det selv» til de som skal bestemme. Et forslag er derfor at det innføres advokatbistand til barn mellom 12 og 15 år, og at de samtidig får velge om de ønsker å uttale seg direkte til nemnda.

Sarpsborg kommunen mener videre at det ikke burde være en nedre aldersgrense på 12 år for oppnevning av advokat i forbindelse med nemndsprosesser, men at det burde gjelde alle barn i forbindelse med nemndsbehandlinger.

Klagerett

Sarpsborg kommune støtter ikke departementets forslag om at alle barn, uavhengig av alder eller partsstatus gis adgang til å påklage barneverntjenestens vedtak om opphold i fosterhjem/institusjon i henhold til bvl § 3-2, og vedtak om flytting etter vedtak om omsorgsovertakelse etter § 5-5.

Begrunnelse:

I teorien ser dette forslaget ut til å styrke barns rettssikkerhet, men kommunen er skeptisk til den realistiske effekten. I situasjoner der foreldrene har samtykket til plassering utenfor hjemmet og barnet klager, mener kommunen at det vil være sjeldent til aldri at Statsforvalteren kan omgjøre det vedtaket. Man sier til barnet at de kan klage, men vet samtidig at endringsmulighetene er tilnærmet null. Eksempelvis hvis alenemoren skal inn til behandling, og barnet plasseres i mellomtiden, eller foreldrene trenger tid til å få orden på sin egen situasjon før de kan ivareta barnet. Vedtaket er kanskje reelt sett det som står mellom familien og en omsorgsovertakelse - så klager barnet. Her mener Sarpsborg kommune at man fratrar foreldrene noe (uten at det i realiteten nødvendigvis gir barnet økt medvirkning) ved å gi barn i alle aldre klageadgang, fordi foreldrene har tatt en avgjørelse på bakgrunn av barneverntjenestens vurderinger, og skal stå i dette overfor barna sine, og så må man i tillegg håndtere klagen og ev. omgjøring. Hvordan blir situasjonen i hjemmet hvis barnet skulle bli gitt medhold? At et barn som foreldrene har samtykket til at må bo borte, blir «tvunget» til å bli boende hjemme, kan skape en vanskelig relasjon og situasjon for familien.

Videre er det slik at barnet kan bli stående i noe av det samme presset som hvis det ble gitt partsrettigheter. Foreldre kan tilsynelatende samarbeide med barneverntjenesten, og heller bruke barnets klageadgang til å hindre/trenere gjennomføringen av tiltaket. Dette medfører press og ubehageligheter for barnet, og blir i det tilfellet heller ikke en styrking av barnets rettssikkerhet.

Som ved at man foreslår å beholde samtykkekompetansen fra 15 år, mener Sarpsborg kommune at barn ikke alltid har tilstrekkelig innsikt i foreldrenes mangler og behov. Et vedtak om å flytte hjemmefra er svært inngripende for et barn uavhengig av hva man kaller paragrafen, kanskje flere barn vil klage på vedtak de ikke har forutsetning for å forstå nødvendigheten av.

Tilsynsklager er det derimot positivt at barn gis anledning til. Sarpsborg kommune mener at dette styrker barns rettssikkerhet gjennom enda en kanal for å medvirke og tydeliggjøre

eventuelt misnøye mot alt som bestemmes rundt deres situasjon. Sarpsborg kommune er enige i, at dette bør tydeliggjøres i lovverket. Vi er også enige i at det ikke er nødvendig å stille nærmere krav til tidsfrister og saksbehandling hos statsforvalteren knyttet til dette.

Sarpsborg kommune er enig i departementets vurdering av at barn uavhengig av alder og partsstatus ikke skal ha klagerett på frivillig hjelpetiltak i hjemmet etter § 3-1.

Oppfølging av foreldre etter vedtak om omsorgsovertakelse

For å bedre oppfølgingen av foreldre etter en omsorgsovertakelse, særlig i forbindelse med gjenforeningsvurderinger, foreslår departementet flere endringer.

Departementet foreslår å bruke begrepet *utviklingsbehov*, fremfor *endringsbehov* når det skal beskrives hva som må bedres hos foreldrene for at gjenforening skal være aktuelt. Sarpsborg kommune er enig i at denne formuleringen er mer dekkende, og bør benyttes fremfor *endringsbehov*.

Sarpsborg kommune mener også at det er positivt hvis nemnda uttrykker noe spesifikt om foreldrenes utviklingsbehov i sine vedtak. Dette tydeliggjør nemndas vurderinger, og gir en klar pekepinn på hva som skal jobbes videre med. Det sier også noe om hva som bør være forbedret/endret/stabilisert før det er aktuelt å vurdere opphevelse av omsorgsovertakelsen, og det gir en god rettesnor for oppfølgingsplanen som kommunen skal lage. Samtidig må det tydeliggjøres, helst da fra nemnda, at dette ikke er en «absolutt» liste, og at barneverntjenesten uansett skal gjøre selvstendige og oppdaterte vurderinger av situasjonen. Sarpsborg kommune er enig i at nemnda skal skriftlig gjøre sine vurderinger av foreldrenes utviklingsbehov i sine vedtak, da det vil kunne skape økt forutsigbarhet for familien, i tillegg til en felles forståelsesramme som kan være positivt for samarbeidet videre.

Angående forslaget om at nemnda også skal angi varighet, er Sarpsborg kommune u enig i det forslaget. Vi mener at det er uheldig at nemnda skal uttrykke noe om varigheten basert på deres kortvarige kjennskap til familien. Sarpsborg kommune mener at dette er noe foreldrene og også barna i stor grad kan oppleve som en konkret og klar plan på når tilbakeføring *skal* finne sted, noe som vil være uheldig. I de tilfellene hvor barneverntjenesten har redegjort for at plasseringen skal være langvarig, og/eller det fremstår klart for nemnda at det dreier seg om en langvarig plassering, bør det likevel fremkomme av vedtaket, slik Sarpsborg kommune vurderer det.

Sarpsborg kommune foreslår en ordning hvor plasseringens varighet tas opp til en grundig vurdering to eller tre år etter at nemnda fatter vedtak om omsorgsovertakelse. Dette i tråd med flertallet av nemndene som uttalte seg om forslaget. Dette vil skape en ro i etterkant av omsorgsovertakelsen slik at barna kan lande, og både foreldre og barn får tid til å akseptere situasjonen. Vi vet også at mange barn bor i midlertidige omsorgsbaser på vedtakstidspunktet, og derfor vil det være nødvendig med noe tid for at barna skal kunne flytte til sin mer permanente omsorgsbaser og lande der, før spørsmålet om varighet skal vurderes. Dette vil føre til at etableringen blir roligere for barna. Vi mener det kan være en differanse der hvor 1) gjenforeningsmålsettingen er oppgitt og/eller der det er vurdert at plasseringen vil bli langvarig og 2) der hvor det ikke er estimert noe tidsperspektiv. Her bør man møtes for en vurdering og gjennomgang etter tre år i situasjon 1 og to år i situasjon 2.

I en slik vurdering bør det gjennomgås hva barneverntjenesten har gjort for både å ivareta og å veilede foreldrene knyttet til deres utviklingsbehov som ble påpekt av nemnda i omsorgsvedtaket. Det bør være et tema hvordan etableringen i fosterhjemmet, og relasjonen mellom barn og fosterfamilien er, samarbeidet med biologiske foreldre, og hvordan samværene er. Samlet mener Sarpsborg kommune at dette vil medføre en ro, trygghet, stabilitet og forutsigbarhet for både barn og foreldre. Det vil også gi økt rettssikkerhet, og sikre medvirkning

for både barn og foreldre fordi det vil være et naturlig stopp-punkt som er med på å sikre at foreldrene får nødvendig og riktig oppfølging fra barneverntjenesten. Vi mener at det vil kunne redusere barnas belastning gjennom stadige runder i rettssystemet.

Men Sarpsborg kommune er usikker på hvordan omfanget og gjennomføringen av treffpunktet etter to år bør organiseres, dette må eventuelt utredes nærmere. Denne tilbakemeldingen må også sees i sammenheng med tilbakemeldingene som kommer vedrørende punkt 7 *Tiltak for barn der målet om gjenforening anses oppgitt*.

Sarpsborg kommune er enig i forslaget om en ny bestemmelse i § 8-7 om oppfølging av barn og foreldre etter opphevelse av vedtak om omsorgsovertakelse, men mener det er nødvendig å presisere at det gjelder i de tilfellene hvor det ikke er klart at hjelpetiltak etter barnevernsloven § 3-1 er nødvendig. Altså mener vi at behovet for hjelpetiltak må vurderes av nemnda i forbindelse med behandling av krav om opphevelse av omsorgsovertakelser, og i de tilfellene hvor vilkårene for tiltak etter § 3-1 ikke er oppfylt, da er barneverntjenesten pliktig til å tilby frivillig oppfølging i 6 måneder. Dette sikrer at foreldre og barn som ikke har behov for hjelpetiltak, likevel vil ha rett på oppfølging i overgangen.

Stabilitet i fosterhjem

Forslagene til lovendringer i dette kapittelet er en viktig del av tiltakene som samlet sett skal legge til rette for økt stabilitet og forutsigbarhet for barn i fosterhjem.

Beslutningsmyndighet for fosterforeldrene.

For å styrke fosterforeldres beslutningsmyndighet og på den måten bli i bedre stand til å ivareta barnet i det daglige foreslår departementet å innta en tydeliggjøring av barneverntjenestens omsorgsansvar i barnevernsloven § 5-4 første ledd og at det i § 5-4 andre ledd andre punktum skal lovhjemles at barneverntjenesten kan gi fosterforeldre eller institusjonen der barnet bor fullmakt til å ta avgjørelser utover å ivareta omsorgen for barnet i det daglige. Departementet legger til grunn at det som hovedregel skal gis fullmakt, men vil lovfeste at en eventuell beslutning om å ikke gi slik fullmakt må begrunnes særskilt.

Sarpsborg kommune støtter forslaget om å innta en tydeliggjøring av barneverntjenestens omsorgsansvar i lovens § 5-4 og forslaget om å lovhjemle at barneverntjenesten kan gi fosterforeldrene fullmakt til å ta avgjørelser utover å ivareta omsorgen for barnet i det daglige. Sarpsborg kommune er enig i at en slik løsning vil sette fosterforeldrene i bedre stand til å ivareta barnet i det daglige, styrke fosterforeldrenes posisjon på vegne av barnet og gi barnet en så normal og enkel hverdag som mulig.

Sarpsborg kommune er uenige i at institusjoner skal gis samme fullmakt som fosterhjem og at de sidestilles slik det foreslås i lovendringen. Begrunnelsen for dette er at det på institusjoner er flere voksne som har del i omsorgsansvaret for barnet og at det vil kunne variere i hvilken grad personalet forstår og utøver denne myndigheten. Sarpsborg kommune mener ikke at dette nødvendigvis vil bidra til stabilitet og forutsigbarhet, men at det er mer hensiktsmessig for barn som bor på institusjon at barneverntjenesten beholder denne myndigheten alene. Det vises til departementets syn om at det skal være særlige grunner til at det ikke skal gis utvidet fullmakt, at hovedregelen skal være at fullmakt blir gitt og forslaget i lovforlengelsen om at eventuell beslutning om å ikke gi fullmakt, må begrunnes særskilt.

Slik Sarpsborg kommune ser det står fosterforeldre ofte i en helt annen relasjonell situasjon med barnet og har en annen innsikt i barnets helhetlige situasjon enn hva hver enkelt ansatt på en institusjon har. Sarpsborg kommune foreslår at «institusjon» tas ut av lovforlengelsen, men at det legges til at institusjoner i særlige tilfeller, og der det vurderes til barnets beste kan gis samme fullmakt som fosterforeldrene. Sarpsborg kommune mener at det bør presiseres at denne fullmakten for eksempel gis institusjonens leder.

Departementet foreslår videre at det skal inntas i barnehageloven, opplæringslova og privatskoleloven at også fosterforeldre og institusjonen der barnet bor har rett til å ta avgjørelser på vegne av barnet. Myndigheten skal avgrenses mot det som ligger til foreldrene i kraft av foreldreansvaret. Videre foreslås det at fosterforeldrene og institusjonen der barnet bor, har plikt til å informere barneverntjenesten om avgjørelser barneverntjenesten bør kjenne til. Dersom det er uenighet om en viktig avgjørelse er til barnet beste, er det barneverntjenesten som treffer avgjørelser.

Sarpsborg kommune støtter dette forslaget. I likhet med endringene som er foreslått i barnevernsloven § 5-4 mener Sarpsborg kommune at fosterhjem og institusjoner ikke skal likestilles, og at lovendringen i hovedsak skal gjelde fosterhjem, men at institusjoner i særlige tilfeller kan tilkjennes denne myndigheten.

Departementet foreslår også at det skal inntas i pasient – og brukerrettighetsloven § 4-4 at barneverntjenesten og fosterforeldre har samme rett til å samtykke på vegne av barnet, at det er barneverntjenesten som tar den endelige avgjørelsen ved uenighet, og at fosterforeldre eller institusjonen der barnet bor skal ha rett til informasjon, på lik linje med barneverntjenesten. Videre foreslår departementet at det i pasient – og brukerrettighetsloven vises til barnevernsloven § 4-3. Departementet mener også i disse forslagene at institusjon skal sidestilles med fosterhjem, slik at institusjonen også skal ha anledning til å samtykke eller ta avgjørelser om barnets helse på vegne av barnet.

Sarpsborg kommune støtter i utgangspunktet forslaget. Det vises til samme redegjørelse som tidligere når det gjelder institusjon. Sarpsborg kommune er enig i forslaget om at institusjonen skal ha rett til informasjon om barnets helse, da dette er en forutsetning for å kunne gi barnet god omsorg.

Klagerett for fosterforeldre ved flyttevedtak

Departementet foreslår at fosterforeldre skal gis klagerett på vedtak om flytting etter § 5-5. Sarpsborg kommune støtter ikke dette forslaget. Departementet foreslo, i arbeidet med ny lov, å innta en ny bestemmelse i loven om at fosterforeldre *kan* gis klageadgang på vedtak om flytting etter § 5-5 og denne ble inntatt i loven fra 1. januar 2023. Sarpsborg kommune er enig i de ulike fordelene og risikoene som departementet redegjør for i sin vurdering, men vektlegger de ulike forholdene annerledes.

Begrunnelse

Slik Sarpsborg kommune ser det, er gjeldende rett med at fosterforeldre *kan* gis klagerett på vedtak om flytting tilstrekkelig for å ivareta rettssikkerhetshensyn og brukermedvirkning. Dette fordi at det i vilkårene for å gi fosterforeldrene klagerett, er tydeliggjort at fosterforeldrene kan gis klagerett etter en *konkret vurdering* hvor blant annet tilknytningen mellom barnet og fosterforeldrene er av betydning. Dersom det er å anse at fosterbarnet og fosterforeldrene har et familieliv jf. EMK Art 8, vil det tilsi at fosterforeldre bør gis klageadgang. Sarpsborg kommune mener det er riktig at det kun er i disse tilfelle fosterforeldrene skal ha klageadgang på flyttevedtak og begrunner dette med at risikoen for at fosterforeldrenes klageadgang vil kunne medføre ytterligere belastning på barnet. En slik klageadgang vil kunne resultere i at barn utsettes for enda flere rettsprosesser og/eller endringer, og at de kan bli stående i belastende situasjoner mot fosterforeldrene, dersom de selv har ønsket å flytte.

Fosterforeldrene er ikke parter i barnets barnevernssak og Sarpsborg kommune mener at dagens lovbestemmelse er riktig - at det kun er i de tilfellene hvor det vurderes at fosterforeldrene og fosterbarnet har et familieliv og hvor en konkret vurdering hvor blant annet tilknytningen mellom barnet og fosterforeldrene er av betydning - at fosterforeldrene skal gis klageadgang. Sarpsborg kommune vektlegger også at det har gått for kort tid fra ny barnevernslov med gjeldende rett trådte i kraft til å kunne se effekten av fosterforeldres mulighet til å få klageadgang er inntatt i loven. Det må først ses på statistikk av i hvor stor grad

fosterforeldre innvilges klagerett, hvordan de bruker klageretten og hvilke vurderinger som legges til grunn i de tilfellene hvor nemnda gir fosterforeldre klagerett. Dersom det ses at dette innvilges i for liten grad, bør det ses på en endring av praksis og vurderingsgrunnlaget, før en eventuell lovendring som innebærer betydelig risiko for barna innføres. Se også vurderinger til kapittel 7.

Barneverntjenestens adgang til å stanse fastsatt samvær etter omsorgsovertakelse

Departementet vurderer at det bør utarbeides en tydelig lovhjemmel som regulerer barneverntjenestens adgang til å stanse samvær fastsatt av nemnda eller domstolen og hvilke prosessuelle rettigheter som vil gjelde, herunder regulering av klageadgang.

Departementet mener det vil være hensiktsmessig å bygge en bestemmelse om stans av samvær på barnevernslovens regler for akuttvedtak, både av hensyn til vilkår og prosess, fordi saken kan følge ordinær prosess om ending av samvær etter § 7-4, dersom situasjonen ikke er preget av tidsnød på bakgrunn av en akutt situasjon hos barnet eller forelderen.

Sarpsborg kommune er enig og støtter forslaget om utarbeidelse av en tydelig lovhjemmel for stans av samvær. Dette vil både tydeliggjøre barneverntjenestens vurdering for stans av samvær, synliggjøre barnets og foreldrenes syn på dette og ivareta rettsikkerheten til partene i langt større grad enn slik praksis er i dag ved bruk av ulovfestet nødrett.

Sarpsborg kommune støtter både forslaget om at vilkåret for stans av samvær bør ligge på «vesentlig skade for barnet» og at hjemmelen skal omfatte iverksetting av tilsyn under samvær. Departementet mener videre at vedtaket om stans av samvær må legges frem for barneverns- og helsenemnda, med de rettsikkerhetsgarantier det gir. Nemnda har allerede fastsatt samvær i disse sakene på et tidligere tidspunkt og har kjennskap til saken. Dette taler etter departementet syn på at sakene bør følge samme kvalitetskrav til prosessen som de øvrige akuttsakene i barnevernet. Departementet mener dermed at tilsvarende regler for godkjenning og klage som gjelder for akuttvedtak om omsorgsovertakelse etter § 14-22 og § 14-23 også bør gjelde for stans av samvær. Dette er Sarpsborg kommune enig i.

Departementet foreslår at begjæring om videre tiltak skal sendes snarest og innen to uker ved stans av samvær, siden barneverntjenesten allerede har kjennskap til barna og foreldrene. Videre viser departementet til at det vil være viktig at barneverntjenesten følger med på situasjonen etter stans av samvær og fortløpende vurderer om det er nødvendig å opprettholde vedtaket eller om det bør endres.

Sarpsborg kommune støtter forslaget om å innta barneverntjenesten oppfølgingsansvar i bestemmelsen om stans av samvær. Sarpsborg kommune støtter ikke forslaget om at fristen for innsending av begjæring til barneverns- og helsenemnda skal være to uker, med begrunnelsen om at barneverntjenesten allerede har kjennskap til barna og foreldrene. Bekymringen som utløser behovet for å fatte vedtak om stans av samvær kan være helt ny informasjon for barneverntjenesten, og det vil kunne være et behov for videre utredning og kartlegging før en beslutning om varig endring av minimumssamvær er nødvendig og til barnets beste, i likhet med utredningsbehovet etter et akuttvedtak om omsorgsovertakelse. Sarpsborg kommune mener dermed at fristen for å sende begjæring til barneverns- og helsenemnda bør være seks uker, som ved omsorgsovertakelser. Sarpsborg kommune mener dette vil kunne resultere i at færre saker sendes inn for å «rekke fristen», uten at et betydelig antall samvær går tapt i påvente av dette.

Barn som lever på skjult og sperret adresse

Departementet foreslår å ta inn i barnevernsloven § 13-5 at barneverntjenesten også skal gi informasjon til politiet der barneverntjenesten har besluttet gradering av opplysninger etter folkeregisterloven § 10-4. Sarpsborg kommune støtter dette forslaget og er enig i departementets vurderinger om at det er minst like stort behov for at politiet blir informert om

gradering etter folkeregisterloven, som vedtak om skjult adresse etter barnevernsloven og at det er nødvendig med klare regler om dette for å ivareta barn i utsatte trusselsituasjoner best mulig.

Tiltak for barn der målet om gjenforening anses oppgitt

Som utgangspunkt er Sarpsborg kommune enig i at det for mange barn oppleves belastende og utrygt å stadig oppleve at hvor de skal bo, samvær o.l. skal behandles i nemnds- og rettsprosesser. Dette gjelder i utgangspunktet alle barn som kommunen har omsorgsansvaret for slik vi vurderer det, samtidig som det for de barna hvor gjenforeningsmålsettingen anses oppgitt, vil være særs viktig.

Sarpsborg kommune er enig med departementet i at det med fordel kan tydeliggjøres i loven at barneverntjenesten også skal vurdere barnets behov for nye tiltak for å gi ro og kontinuitet. Hvis det fremkommer mer direkte at barneverntjenesten etter en omsorgsovertakelse skal vurdere gjenforeningsmålsettingen og også en eventuell adopsjon, vil dette tvinge seg frem i større grad enn i dag hvis disse vurderingene gjerne først tydeliggjøres i sammenheng med eksempelvis krav om tilbakeføring eller endring av samvær.

Hvis det innføres en ordning hvor saken skal behandles/vurderes/evalueres etter 2 år (gjenforeningsmålet består ved første nemndsbehandling) eller 3 år (gjenforeningsmålet anses oppgitt ved første nemndsbehandling) etter vedtak om omsorgsovertakelse, som nevnt under tilbakemeldingene til kapittel 5, vil det da bli en tydelig vurdering rundt barnet og foreldrenes behov og mulige videre tiltak rundt dette. Sarpsborg kommune mener dette vil styrke både medvirkningen og rettssikkerheten til barn og foreldre. Samtidig vil ett viktig perspektiv å ha med seg ved en slik «modell», være at hvis man legger til grunn at rettsprosesser medfører belastning og utrygghet for et barn, vil et slik fast vurderings stopp-punkt også kunne medføre det i de tilfellene hvor foreldrene/barneverntjenesten ellers ikke ville fremmet krav om endring på det tidspunktet. Altså at det blir en belastning som ellers ikke ville kommet, for noen av barna. Det er derfor viktig med en grundig vurdering rundt hvordan dette eventuelt skal gjennomføres.

Sarpsborg kommune støtter departementets forslag om å ta inn i § 8-3 at barneverntjenestens vurderinger både gjelder opphevelse av omsorgsovertakelse og behovet for andre tiltak for å gi barnet stabilitet og ro. Videre er Sarpsborg kommune enig i forslaget om strengere sperrefrist for å få prøvet ny sak om tilbakeføring og samvær i sakene der gjenforeningsmålsettingen anses oppgitt. Vi er også enig i forslaget om å lovfeste at nemnda skal vurdere målet om gjenforening i en sak om tilbakeføring.

Barneombudet mener at sperrefristen bør utvides fra ett til to år i tilbakeføringssaker, og at dette bør gjelde alle barn med vedtak om omsorgsovertakelse, ikke bare der for gjenforeningsmålet er oppgitt. Sarpsborg kommune er enig med Barneombudet i disse vurderingene. Behovet for stabilitet og ro er like stort hos langt på vei de fleste barna med vedtak om omsorgsovertakelse. I tråd med føringene fra EMD vil det kanskje dreie seg om et fåtall barn hvor man tydelig oppgir gjenforeningsmålsettingen, det vil i det minste være år etter vedtak om omsorgsovertakelse. For de barna hvor gjenforeningsmålsettingen ikke er oppgitt er det muligens enda mer uro og usikkerhet knyttet til behandlingen av tilbakeføringsspørsmålet, enn der hvor gjenforeningsmålsettingen er oppgitt.

I noen tilfeller kan foreldres «kamp» mot barneverntjenesten i rettssystemet være et direkte hinder for, eller sterk bidragsyter til, at tilbakeføring ikke anses reelt. Foreldre bruker mye energi og krefter på prosessene, og det kan også føre til dårligere kvalitet på samværene. Det kan være vanskelig for barneverntjenesten å gjennomføre oppfølgingsplanen godt nok, få nok tid og ro til å etablere tryggere relasjoner til foreldrene, og til å drive reelt endringsarbeid. Samlet sett vurderer derfor Sarpsborg kommune at det vil være hensiktsmessig med strengere sperrefrister slik departementet foreslår, men at det bør gjelde alle barn med vedtak om omsorgsovertakelse.

Departementet legger inn forslag om innretting av et nytt tiltak som innebærer at foreldreansvaret overføres fra foreldre til fosterforeldre, noe som skal inn i en ny § 5-12. Sarpsborg kommune er enig med departementet om vurderingene rundt begrepet adopsjon, og støtter at «overføring av foreldreansvar», og «oppvekstforeldre» brukes som begreper. Så fremt fosterforeldre kan få beslutningsmyndighet i noen større grad enn det som har vært praktisert til i dag, jf. tilbakemeldingene under punkt 6, er Sarpsborg kommune enig i at vilkårene for overføring av foreldreansvar bør ligge tett opptil vilkårene for adopsjon. Vurderingene rundt barnets relasjon til fosterforeldrene og at barn fra 12 år må samtykke, støttes også. Barn som er over 12 år har ofte selv kunnet merke ulempene det kan medføre at fosterforeldrene ikke har foreldreansvaret, eksempelvis utstedelse av pass, bankkonto mm.

Samtidig ser Sarpsborg kommune at det kan være utfordrende at foreldrene fortsatt skal kunne beholde noe av kompetansen til å bestemme (navneendring/adopsjon), kunne fremme sak om opphevelse av et vedtak om overføring av foreldreansvar, og også ha besøkskontakt etter nemndas vedtak, samtidig som barneverntjenesten da kan avslutte saken, etter eventuelt ett år med frivillig oppfølging. Det kan medføre en utrygghet/uoversiktighet for barnet med noe mer «flytende» grenser enn ved ordinær adopsjon.

Hvis vilkårene skal være like strenge som ved adopsjon, mener Sarpsborg kommune at det ikke bør gis anledning til å fremme sak om opphevelse av vedtak om overføring av foreldreansvar. Kommunen undrer seg også over, hvis vilkårene skal være tilnærmet det samme, og den praktiske konsekvensen for barn og fosterforeldre vil være tilnærmet lik som ved adopsjon, kommer da adopsjon lenger til å bli benyttet som tiltak i det hele tatt? Vil det være et behov for dette?

En tanke knyttet til økonomisk kompensasjon da det ikke lenger vil være en barnevernssak etter at foreldreansvaret er overført, er at så lenge ikke alle rettighetene blir overført (som ved adopsjon), så har oppvekstforeldrene på en måte et oppdrag. I tillegg vil beslutningen om overføring av foreldreansvaret dreie seg om forhold ved foreldrene og hva som er til barnets beste, i tillegg til at barnet har en god relasjon til fosterforeldrene sine, ergo er det ikke gitt at fosterforeldrene har lyst på en slik endring i sitt oppdrag. Hva da hvis vurderingene om barnets beste er en overføring av foreldreansvaret, men det står i kontrast til fosterforeldrenes ønske om fortsatt å være fosterforeldre?

Sarpsborg kommune er i hovedsak enig i at fosterforeldre bør kunne ha noe mer myndighet knyttet til barnet i sin rolle enn det de har i dag. Dette vil føre til mindre belastninger og bedre rettssikkerhet for barna slik kommunen ser det. Samtidig virker det lite hensiktsmessig med enda en «skalering» av tiltak knyttet til vedtak om omsorgsovertakelse. Det vil bli vedtak hvor gjenforeningen ikke oppgis, vedtak der gjenforeningen oppgis, vedtak om overføring av foreldreansvar, og til slutt vedtak om adopsjon. Sarpsborg kommune mener dette er en overflødig løsning, som ikke gir hverken barn eller foreldre noen økt rettsikkerhet eller sikring av medvirkning. En styrking/forflytning i hva som skal ligge i restforeldreansvaret ved vedtak om omsorgsovertakelse er derimot en mer hensiktsmessig diskusjon av hensyn til barnets beste. Skulle man likevel legge til grunn av innføringen av vedtak om overføring av foreldreansvar blir et faktum, er Sarpsborg kommune uenig i at besøkskontakt skal kunne fastsettes uten oppvekstforeldrenes samtykke – hvis saken skal avsluttes hos barneverntjenesten. Kommunen er enig i at oppvekstforeldrene skal tilbys oppfølging i ett år (hvis ikke det kan fortsatt være «oppdragsbasert»). Sarpsborg kommune støtter også forslaget om å presisere i lovteksten at barnet har rett til ettervernstiltak etter vedtak om overføring av foreldreansvar.

Adopsjon

Besøkskontakt etter adopsjon er ment å være unntaksvis og kun noen få besøk i året. Sarpsborg kommune er enig med departementet om at samtykkekompetansen bør være lik for adopsjon og besøkskontakten, og at den derfor bør være 12 år for begge deler. Kommunen

støtter videre at det legges inn som lovendring/presisering at det også kan fastsettes besøkskontakt med søsken. Videre er vi enige i at det ikke skal innvilges partsstatus for søsken. Kommunen er også enig i at det må foreligge samtykke fra adoptivforeldrene for å vedta besøkskontakt. Sarpsborg kommune er også enig i departementets forslag og vurderinger knyttet til partsstatus og klageadgang.

Alternative tiltak utenfor hjemmet

Departementet foreslår et nytt kapittel om botiltak med heldøgns bemanning, jf. forslag til nytt kapittel 9a i barnevernsloven. Kapitlet inneholder blant annet forslag til tilpassede bestemmelser om botiltakets ansvar for forsvarlig omsorg og oppfølging, om barns rettigheter i tiltaket, krav til godkjenning, generelle krav, og krav til bemanning og kompetanse og om barnevernstjenestens plikt til å følge opp barn. Departementet foreslår at botiltak med heldøgns bemanning tas inn som et nytt alternativ i dagens bestemmelse om fosterhjem og barnevernsinstitusjon som et frivillig hjelpetiltak, med henvisning til vilkåret «barnet på grunn av sin omsorgssituasjon eller atferd har et særlig behov for hjelp», og/eller fra lovens forarbeid når foreldrene er midlertidig ute av stand til å ivareta den daglige omsorgen for barnet. Det skal ikke pålegges kommunene å etablere dette tiltaket. Tiltaket skal finansieres i sin helhet av kommunen, og det åpnes for et samarbeid med ideelle eller kommersielle aktører for etablering og drift av tiltaket.

Etter departementets vurdering bør det ved bruk av botiltak med heldøgns bemanning, som et frivillig hjelpetiltak, stilles krav om samtykke både fra barnet over 15 år og fra foreldrene. Departementets forslag er at tilsvarende krav som i dag stilles til at barnevernsinstitusjoner gir forsvarlig omsorg og beskyttelse, og ivaretar barnets rettigheter og rettssikkerhet, overføres botiltak med heldøgns bemanning. Botiltaket vil ha anledning til å gjennomføre begrensninger overfor barnet, og på tilsvarende måte som i barnevernsinstitusjoner i visse tilfeller benytte milde former for fysisk makt.

Krav til bemanning og kompetanse skal være «tilstrekkelig nivå». Botiltaket skal ha leder og stedfortredende leder. Godkjenning av tiltaket innrettes på samme måte som for godkjenning av barnevernsinstitusjoner. Departementet vil videre i arbeidet med kvalitetsreformen, med støtte fra institusjonsutvalgets arbeid gjennom NOU 2024:23- «Med barnet hele veien», vurdere om og hvordan et nytt botiltak med heldøgns bemanning kan innrettes for at det skal kunne benyttes i tilfeller der barnevernstjenesten har overtatt omsorgen for barnet.

Sarpsborg Kommune støtter ikke dette forslaget.

Begrunnelse

Det er beskrevet et behov for denne type tiltak og det er begrunnet i funn gjort i utredning gjennom Bufdir i 2020, «Utredning av tiltaksporteføljen for barn som trenger tiltak utenfor hjemmet» og arbeidet i institusjonsutvalget gjennom NOU 2023:24, «Med barnet hele veien». Bufdir konkluderte i sin rapport med at det er behov for alternative tiltak for unge som ikke passer inn i dagens institusjonstilbud og som samtidig vanskelig kan finne seg til rette i et fosterhjem. Målgruppen definert gjennom institusjonsutvalget er ungdom som lever «på kanten av» god nok omsorg, og de åpner for å bruke tiltaket for ungdom som tilsiktet eller utilsiktet flytter tilbake fra fosterhjem og institusjon. Departementet definerer i gjeldende forslag ikke en tydelig målgruppe, men viser til at dette vil være ungdom med «alminnelige omsorgs- og oppfølgingsbehov». Departementet viser til at det er en gruppe ungdommer som ikke har behov for fosterhjem eller institusjon, men som av ulike grunner har behov for å bo utenfor hjemmet.

I forslaget viser departementet til at Bufetat opplever store utfordringer med å rekruttere og formidle egnede fosterhjem, og at dette er en sentral del av utfordringsbildet. Sarpsborg kommune erfarer at dersom det ikke er tilgjengelig fosterhjem i ungdommens eget nettverk, så er det lite sannsynlig at Bufetat innen rimelig tid vil kunne formidle egnet fosterhjem til ungdommen. Vi har erfart at ungdom ned i 12 års alder bor lenger enn ett år og opp til tre år i

beredskapshjem, før egnet fosterhjem er funnet. Vi er bekymret for at det utvikler seg en praksis hvor brudd på bistandsplikten delvis kan forsvares med at kommunen selv har anledning til å etablere heldøgns bemannet bo- /omsorgstilbud. Vi er også bekymret for at ungdom som reelt sett har behov for å vokse opp i fosterhjem, vil bo i heldøgns bemannet botiltak i kommunen og det over år. At tiltaket listes som et alternativ på lik linje med fosterhjem og institusjon vil kunne medføre tydelige forventninger til kommunene for å etablere dette tiltaket og til tross for at det ikke er pålagt, da det er et tiltak som vil etterspørres.

Den målgruppen departementet definerer for tiltaket er etter vår erfaring ikke den delen av ungdomsgruppen med det største behovet for et heldøgns bemannet botiltak, og etter vår erfaring er dette en svært liten gruppe ungdommer i barnevernet. Den definerte målgruppen er ungdom som ofte nyttiggjør seg andre type tilbud utenfor hjemmet, to-base løsninger og som lar seg etablere i fosterhjem i nettverk/slekt. Ungdom med behov for dette kommunale botiltaket vil være de ungdommene der kommune eller stat ikke finner egnet fosterhjem, ungdommer som ikke ønsker eller ser for seg å bo i fosterhjem, eller som tilsiktet eller utilsiktet flytter tilbake fra institusjon og fosterhjem. Det er ofte ungdom med mer sammensatte behov, og det er ungdommer med oppfølgings- og omsorgsbehov utover «det alminnelige». Vi ser derfor ikke at det er forsvarlig at krav til bemanning og kompetanse senkes for disse ungdommene. Dersom departementet tenker seg dette tiltaket til ungdom under 15 år, så skal det være et reelt og kvalitativt godt omsorgstilbud.

Det er det statlige nivået i barnevernet som har ansvaret for etablering og drift av institusjoner, og som har ansvar for at det finnes tilstrekkelig med plasser. Bufetat har bistandsplikt til kommunene og kommunene betaler en egenandel for tilbudet. Sarpsborg Kommune mener at forslaget i realiteten er å overføre oppgaver, samt økonomisk og faglig ansvar, fra stat til kommune.

Departementet har ikke vurdert de økonomiske konsekvensene det vil ha for enkeltkommuner om de velger å etablere og drifte botiltak, departementet har heller ikke vurdert konsekvensene av et samarbeid med ideelle og kommersielle aktører. Departementet viser til at etablering av døgnbemannet botiltak i kommunene vil kunne redusere etterspørselen etter institusjonstiltak og fosterhjem fra Bufetat. Staten vil derfor med overveiende sannsynlighet få en økonomisk gevinst av at dette ansvaret legges til kommunene.

Kvalitetsreformen har som mål å heve kvaliteten på arbeidet i barnevernet, nasjonalt. Slik forslaget ligger i dag vil det bidra til ytterligere forskjeller i tilbudet til barn og ungdommer i kommune Norge. Kommuner med manglende økonomisk handlingsrom og/eller med manglende kapasitet i barnevernet, vil ikke ha mulighet til å etablere et slikt tiltak i egen regi eller i samarbeid med ideelle/kommersielle aktører. At kommuner har begrenset økonomisk handlingsrom henger ofte sammen med at de har store levekårsutfordringer og dermed blir et press på flere tjenester i kommunene. I Sarpsborg Kommune arbeider vi nå for å dreie ressurser for å bygge opp det «ytre barnevernet» og det forebyggende nivået i kommunen, i tråd med barnevernsreformen. Sarpsborg kommune vil ikke ha det økonomiske handlingsrommet til å etablere et heldøgns bemannet botiltak.

Vi stiller også spørsmålsteget ved tilgjengelig kompetanse i den enkelte kommune, og spesielt i mindre kommuner, for å etablere og drifte slike botiltak.

Vi mener det samlet sett er tungtveiende argumenter for at lokalt døgnbemannet botiltak, som i forslaget fremstår som et omsorgstilbud med likheter til institusjon, som et minimum må helfinansieres av staten. Det kan være hensiktsmessig at det er kommunene eller interkommunale samarbeid som selv utformer og har ansvar for den daglige driften av tiltaket, med mulighet for å ta hensyn til lokale forhold og behov. Sarpsborg kommune ga et tilsvarende høringsinnspill til NOU 2023:24, Med barnet hele veien. Og departementet viser til at flere høringsinstanser viser til behovet for statlig finansiering av et slikt tiltak.

Heldøgns bemannede botiltak som omsorgstiltak, hvor barneverntjenesten har omsorgen for barnet etter barnevernloven, bør finansieres og driftes gjennom staten. De vil i praksis være en del av statens tiltaksportefølje for ungdom med behov for å bo utenfor hjemmet. Det vil ikke være riktig og forsvarlig å pålegge kommuner med manglende økonomisk handlingsrom denne oppgaven og ansvaret, da det vil medføre et prioriteringsbehov og med risiko for at det går utover andre kommunale oppgaver og ansvar. Departementet mener selv at tiltaket skal innrettes slik at det tilpasses målgruppen for institusjon og fosterhjem, men hvor departementet beskriver at ungdommene ikke skal ha komplekse behov. Etter vår vurdering vil det da være et alternativ der ungdom ikke fungerer i fosterhjem eller institusjon, og der kommunen ikke finner fosterhjem i ungdommens nettverk/slekt eller staten ikke har annet tilgjengelig omsorgstilbud til ungdommen. Vi mener at det er disse ungdommene som vil ha behov for tiltaket. Vi mener at departementet undervurderer oppfølgings- og omsorgsbehovet til denne gruppen ungdommer, og at dette er ungdom med behov utover «alminnelige omsorgs- og oppfølgingsbehov».

Adgangen til å tilby avlastning for barn som bor i fosterhjem eller institusjon

Departementet foreslår at avlastning inngår som en del av den helhetlige oppfølgingen av barnet og for å bidra til at barnet får forsvarlig omsorg. Departementet foreslår en presisering av barneverntjenestens ansvar for å følge opp barn i fosterhjem og institusjon, at barn som et ledd i oppfølgingen kan tilbys ulike former for avlastning. Barnet skal medvirke i en slik løsning og ved frivillig opphold i fosterhjem eller institusjon må foreldrene samtykke til avlastningstiltak. Bor barnet på en barnevernsinstitusjon skal institusjonen og barneverntjenesten sammen avklare om barnet som en del av institusjonsoppholdet skal tilbys avlastning, og hvordan denne skal gjennomføres og organisere. Bufetat har ingen plikt til å tilby avlastning som en del av et institusjonsopphold.

Departementet mener at presiseringen ikke vil ha økonomiske konsekvenser for det kommunale barnevernet.

Den faglig begrunnelse for en presisering av gjeldende rett bygger bla. på behovet for å utvikle tiltaksporteføljen for institusjonsbarnevernet, for barn i gråsonen mellom institusjon og fosterhjem, og departementet ga Bufdir i oppdrag å utrede behovet for alternative tiltak for barn og unge som må bo utenfor hjemmet. Direktoratet viser i utredningen blant annet til en form for to-basetiltak i regi av barnevernsinstitusjonene Heggeli barnehjem og OSF Brusetskollen. Tiltaket var en kombinasjon av institusjon og spesialisert fosterhjem, og rettet seg derfor til barn og ungdom med sammensatte behov.

Departementet viser i forslaget til å kombinere avlastning med opphold i fosterhjem eller institusjon, som en del av det samlede omsorgstilbudet som barneverntjenesten har ansvar for. Forslaget ligner etter vår vurdering på et av tiltakene som fremkommer i NOU 2023:24, «Med barnet hele veien», hvor det konkluderes med at barn på institusjon bør få tilbud om besøkshjem. Men det forslaget begrunnes, slik vi forstår det, i større grad utfra en vurdering av barnets behov for erfaringer fra familieliv og å knytte relasjoner utenfor institusjonen. Slik vi forstår begrepsbruken viser «avlastning» i større grad til plasseringstedets behov, og begrepet besøkshjem retter seg mot barnets behov. Departementets beskrivelse er at tiltaket er aktuelt når barnet er i behov av en pause fra institusjonsoppholdet, og at avlastning skal sikre at barnet får forsvarlig omsorg.

Sarpsborg barneverntjeneste gir avlastning-/besøkshjemtilbud til barn i fosterhjem, men har svært sjeldent tilbudt avlastning/ besøkshjem til ungdom på institusjon. Behovet for avlastning/ besøkshjem vurderes som en del av ansvaret barneverntjenesten har for å følge opp plasseringen i fosterhjem, og vi vurderer plasseringsstedets behov for avlastning. I tillegg benyttes besøkshjem for å etablere eller opprettholde støttende relasjoner for barnet utenfor fosterhjemmet eller institusjonen.

Departementet viser til at avlastning skal tilbys ved plasseringer utenfor hjemmet, hjemlet som hjelpetiltak og som omsorgstiltak. Departementet legger derfor til grunn at barnet i den vesentligste delen av den samlede oppholdstiden er i det fosterhjemmet eller institusjonen barnet bor i og vedtaket angir. Samtidig så åpner departementet for en konkretisering av modeller for avlastning i kvalitetsreformens meldingsdel. Vi forstår det slik at disse modellene vil kunne beskrive omfanget av avlastning, ulike typer avlastningstiltak og hvor mye barnet oppholde seg i fosterhjem/institusjon og i avlastningstilbudet.

Vi bekymrer oss for at det kan utvikle seg en praksis hvor man istedenfor å gjøre institusjoner i stand til å ivareta barn og ungdom med sammensatte behov og/eller utfordrende atferds uttrykk, foreslår det som ligner to-base løsninger. Og det vil påføre kommunene ytterligere kostnader. Barn som bor i fosterhjem og institusjon har ofte sammensatte vansker, og flere kan ha rettigheter for avlastning etter helse- og omsorgstjenesteloven. Avlastning etter helse- og omsorgstjenesteloven tilbys dem som har særlig tyngende omsorgsarbeid. I sin form er den beskrevet å være rettet mot pårørende. Tjenesten skal sikre utmatting hos omsorgsgiver, og sikre regelmessig fritid og ferie. Når barnet er plassert i fosterhjem, og det er behov for avlastning ut over det som barnevernstjenesten normalt tilbyr fosterhjem, kan fosterhjemmet få avlastning av oppholdskommunen etter helse- og omsorgstjenesteloven.

Svært mange barn og ungdommer som bor på institusjon kan ha en utfordrende atferd og sammensatte vansker. Ofte vil de kunne få rettigheter også etter helse- og omsorgstjenesteloven, etter endt plassering ved institusjon. Når begrepet avlastning brukes for barn plassert i institusjon, og det også er vist til barnets behov for pauser fra institusjonsoppholdet, vil det ikke utløse rettigheter for avlastning etter helse- og omsorgstjenesteloven. Det ville blitt vist til at det er et ansvar som tilhører barnevernstjenesten. Kommunen vil da måtte betale avlastningstilbudet i tillegg til egenandelen for plassering.

Tilgangen på mer spesialiserte avlastningstiltak er ulikt i ulike deler av landet. Vår erfaring er at det ofte er private leverandører som gir spesialiserte avlastningstilbud. Vi erfarer i egen kommune at kostnadene for slike tiltak varierer fra 6.100 til 17.300 i døgnet.

Vi erfarer at Bufetat har en praksis hvor de ved behov for å styrke omsorgstilbudet på grunnlag av barnets fungering og funksjonshemming, varsler Sarpsborg Kommune om betalingsansvar for ekstra personell og i tillegg til kommunens egenandel for plasseringen. Dette gjelder både plassering i institusjon etter samtykke og ved omsorgsovertagelse. Barna er ikke innvilget rettigheter etter annet lovverk i omsorgskommunen eller oppholdskommunen, jf. helse- og omsorgstjenesteloven.

Bufetat viser til plasseringskommunens ansvar for gjennomføring og oppfølging av plasseringsvedtaket. Bufetat viser videre til betalingsrundskrivet Q-06/2007, pkt. 5 at *"dersom funksjonshemmede barn plasseres i statlige eller private barnevernsinstitusjoner, og funksjonshemmingen innebærer at det må settes inn særskilte tiltak eller særlig tilrettelegging, skal kommunen dekke den del av utgiftene ved institusjonsoppholdet som knytter seg til barnets funksjonshemming, i tillegg til ordinær andel av oppholdsutgiftene"*. Fordi plasseringsstedet er regulert som barnevernstiltak etter barnevernloven vil ikke plasseringskommunens ansvar påvirkes av om barnet er tildelt rettigheter etter annet lovverk eller ikke. Det kan bety at dersom barnevernstiltaket ikke ser at de vil kunne ivareta barnets omsorgsbehov uten forsterkninger, så vil kommunen være presset til å dekke kostnadene til forsterkning i tillegg til egenandelen. Kommunen som plasserte barnet kan søke om helse- og omsorgstjenester, men barnet vil neppe gis rettigheter etter annet lovverk med den samme begrunnelse som Bufetat her fører, institusjonen er et barnevernstiltak etter barnevernloven.

Det kan også resultere i at barn som flyttes ut av hjemmet på grunnlag av omsorgssituasjonen vil motta tilbud om barnebolig eller institusjon, hjemlet i helse- og omsorgstjenesteloven. Vi

mener prinsipielt at det må gås opp noen veier, og gjøres en vurdering av hvordan de ulike lovverkene kan samvirke til barnets beste, fremme samhandling og forebygge «skyveproblematikk».

Kommunen skal dekke pensjonssparing til fosterforeldre

Departementet foreslår at kommunene skal ha en plikt til å gi kompensasjon til frikjøpte fosterforeldre for manglende tjenestepensjon, og det vil gi økte kostnader for kommunene. Dette medfører merutgifter for de kommunene som ikke allerede har innført en slik ordning, som for Sarpsborg Kommune. Merutgiftene avhenger av størrelsen på kompensasjonen, som i innskuddspensjonsloven gir mulighet for å sette av 2-7 prosent av bruttolønn til pensjon. Sarpsborg Kommune støtter forslaget om at regjeringen kompenserer kommunene basert på en pensjonssparing tilsvarende 5 prosent av frikjøpsbeløpet. Regjeringens kompensasjon vil være retningsgivende for hvilket prosentnivå kommunen kompenserer sine fosterhjem.

Krav til kompetanse og veiledning i barnevernet

Departementet foreslår å endre dagens kompetansekrav, med justeringer både når det gjelder hvordan kravet kan oppfylles fram til 1. januar 2031 og når det gjelder hvilke oppgaver som omfattes av kompetansekravet. I tillegg ber departementet om en tilbakemelding på om krav til master skal fjernes.

Departementet foreslår at kravet i barnevernsloven § 15-6 første ledd bokstav b) endres slik at det fram til 2031 anses som tilstrekkelig med fire års arbeidserfaring fra barnevernet for å oppfylle kompetansekravet. Dette begrunnes med at lang arbeidserfaring er en mangelvare i mange barnevernstjenester, og at erfaringskompetanse i noen tilfeller derfor kan oppveie behovet for mer formell kompetanse.

Videre foreslår departementet at kompetansekravet endres slik at det fram til 2031 også kan oppfylles gjennom en kombinasjon av relevant bachelor, to års arbeidserfaring fra barnevernet og videreutdanning, jf. barnevernsloven § 15-6 første ledd ny bokstav c). Departementet foreslår etter dette enkelte endringer kravene til kompetanse for barnevernstjenestens personell, jf. barnevernsloven § 15-6 første ledd.

Forslaget innebærer at kompetansekravet vil kunne oppfylles på tre måter:

- Gjennom barnevernsfaglig mastergrad eller annen relevant utdanning på tilsvarende nivå, jf. videreføring av dagens bokstav a).
- Gjennom relevant bachelorutdanning dersom det innen 1. januar 2031 kan dokumenteres minst fire års arbeidserfaring fra barnevernet, jf. forslag til endringer i bokstav b).
- Gjennom relevant bachelorutdanning dersom det innen 1. januar 2031 kan dokumenteres minst to års arbeidserfaring fra barnevernet i tillegg til at det er gjennomført en barnevernsfaglig eller annen relevant videreutdanning med minst 30 studiepoeng, jf. forslag til ny bokstav c)

Sarpsborg Kommune støtter ikke forslaget om å senke kompetansekravet eller at fire års erfaring skal kvalifisere til å oppfylle kompetansekrav, vi mener at realkompetanse alene ikke kan likestilles med kombinasjonen av real- og formell kompetanse. Vi begrunner dette med de høye kravene det er til fagkompetanse, og spesielt innenfor sentrale fagområder som juss og psykologi. Barnevern er et spesialisert fagfelt. Videreutdanninger og masterutdanninger gir mulighet til fordypning. I tillegg er de faglige kravene og forventningene som stilles til den enkelte ansatte og virksomhetene høyere, og også etter innføring av ny barnevernlov i 2023 og som resultat av barnevernsreformen.

En betydelig andel av saksbehandlere i barneverntjenesten har ikke bachelor i barnevern som grunnutdanning, en kompetanse vi erfarer bør ligge til grunn når ansatte går inn i rollen som saksbehandler. Vi veileder våre ansatte til å søke videreutdanninger, som ivaretar deres og

virksomhetens behov for kompetanse. Vi rekrutterer fortsatt flere ansatte uten barnevernfaglig bakgrunn, og med annen bachelorutdanning. Disse veiledes ofte inn i videreutdanninger som «Vurdering av barnets beste» og «Juss i barnevernfaglig arbeid». Dette er en sentral og avgjørende del av den samlede opplæringen de får inn i rollen som saksbehandler.

I Sarpsborg barneverntjeneste ser vi at vi trenger tid og rom for at nyansatte skal få en trygg og forutsigbar vei inn rollen som saksbehandler. Nyansatte har behov for tett veiledning, øving av ferdigheter, mulighet for å følge og lære av erfarne kollegaer. De trenger «kontrollert øvelse» i praktisering av faget, lære kartlegging og analyse, bygge beslutningsgrunnlag og gjøre vurderinger, tilegne seg systemkompetanse, lære om ulike tiltak og endringsarbeid. Det er behov for å frigjøre kapasitet fra saksbehandling og drift, for å få rom for at nyansatte på en trygg og forsvarlig måte kommer inn i feltet. Balansen er vanskelig mellom å gi nyansatte en forsvarlig mengde saker de har saksansvar for, frigjøre kapasitet til å følge den ansatte og behovet for å ivareta alle saker i virksomheten. Vi mener det er behov for en nasjonal bemanningsnorm. Vi mener at dette også på sikt vil forebygge turnover i yrket.

Det er også et faktum at det er et kontinuerlig behov for å tilføre saksbehandlere kompetanse, også når de har mer enn fire års erfaring fra barneverntjenesten. Det er stadige endringer i kunnskapsgrunnlaget på feltet, om det gjelder rammer for arbeidet eller ny fagkunnskap på området. I tillegg er det individuelle variasjoner i ansattes styrker og utfordringer, faglig og på ferdighetsnivå. Barnevern er også et emosjonelt belastende yrke. Skal vi bygge faglig og personlig robuste medarbeidere, som står i yrket over tid, så må vi tilrettelegge for kontinuerlig oppfølging og utvikling.

På lang sikt mener vi at argumentene som ligger til grunn for det opprinnelige kompetansekravet fortsatt er sterkere, enn argumentene i mulige utfordringer det medfører for kommunene i å innfri kompetansekravet. Departementet mener at lettelser i kompetansekravet bla. vil redusere trykket på tjenestene og forenkle kommunenes arbeid med å oppfylle kompetansekravet for dagens ansatte. Videre viser Bufdir til at om lag 50 % av barnevernsansatte vil være i behov av å kvalifisere til kompetansekrav innen 2031. Bufdirs videreutdanninger vil dekke 1500 av anslagsvis 3000 ansattes behov for videreutdanninger. I tillegg vises det til at dagens tilskuddsordning for videreutdanninger ikke dekker andre videreutdanninger enn Bufdir sine.

I barneverntjenesten i Sarpsborg er det 54 % som vil være i behov av etterutdanning på 30 stp. og/eller master for å innfri kompetansekravet. På en av våre avdelinger er det hele 63 % som ikke kvalifiserer til kompetansekravet. Vi mener at til tross for at dette er en krevende situasjon, så må vi tilrettelegge for at ansatte får styrket sin kompetanse. Det langsiktige målet er viktigere enn de kortsiktige utfordringene.

Det er ikke avsatt penger på barneverntjenesten i Sarpsborg sitt budsjett for å ivareta kompetansekravene og tjenesten søker årlig midler fra Bufdir for å dekke deler av kostnadene. Midler fra Bufdir skal dekke vikarutgifter, reiser og materiell, og er begrenset oppad til 100.000. Barneverntjenesten i Sarpsborg har i gjennomsnitt 8 ansatte i videreutdanningsløp hvert år, i tillegg til et fåtall ansatte som påbegynner master eller annen videreutdanning på eget initiativ. Ett av departementets argumenter for å fjerne krav til master er hensynet til det kommunale selvstyret. Det bør ikke fastsettes mer inngripende virkemidler overfor kommunene enn det som er nødvendig for at kommunene skal kunne oppfylle sine lovpålagte oppgaver. Dette gjelder også ved fastsettelse av formelle krav til utdanning og kompetanse for ansatte i det kommunale barnevernet. Mange kommuner har et lite økonomisk handlingsrom, dersom krav til kompetanse for å jobbe i barnevernet fjernes er også sannsynligheten stor for at tilskuddsordningen for relevante videreutdanninger fjernes. Ansattes behov for å styrke formell kompetanse avgjøres da av økonomiske prioriteringer i kommunen alene, og kan ikke støttes i et formelt kompetansekrav eller gjennom tilskuddsordninger. Det vil også være en skjønnsvurdering av hva som er «tilstrekkelig kompetanse» og hvilken opplæring og veiledning

de ansatte er i behov av, for at kommunen oppfyller forpliktelsene i barnevernloven og tilser forsvarlige barneverntjenester. Det er risiko for større nasjonale forskjeller.

Kommunene har mange lovpålagte oppgaver og det er erfart en utilstrekkelighet i kommunal sektor. Vi mener at departementet i større grad må bidra til å legge til rette for at kommunene får gjennomført dette kompetanseløftet, bla. ved å utvide antallet studieplasser og å gjøre tilskuddsordningen gjennom Bufdir mer forutsigbar. Det er ikke formålstjenlig at svar på søknader om tilskudd til utdanning gis flere måneder etter at ansatte er tatt inn i utdanning og har takket «ja». Merutgiftene for kommunene, som følge av kompetansekravet i barnevernstjenesten, anslås å øke gradvis fram mot 2031. Tilskudd gjennom Bufdir er ikke dimensjonert til å dekke det behov som er, og Sarpsborg erfarer at færre ansatte får tilskudd fra ordningen fra den ble etablert frem til nå. Avslag på søknad om tilskudd er ikke begrunnet i at de ansatte ikke kvalifiserer til tilskudd, men fordi det er flere kommuner som søker tilskudd for flere videreutdanninger i ordningen. Det kan være behov for å øke tilskuddsordningen slik at kommunene får dekket inn sine reelle kostnader til videreutdanning. I tillegg bør departementet vurdere hvilke andre videreutdanninger, utover de utdanningene som er etablert av Bufdir, som kan kvalifisere til tilskudd.

Allerede i 2017 ble grunnskolelærer-utdanningene femårige mastergradsutdanninger for alle, i tillegg til skjerpet kompetansekrav innenfor sentrale fag. Kravene til kompetanse i skolen er begrunnet utfra behovet for kvalitet i undervisningen, og det å legge til rette for elevers læring og utvikling. Masterutdanning gir mulighet til faglig fordypning. Vi kan vanskelig se at man innenfor barnevernfeltet, med høye krav til den enkeltes ansatte kompetanse innenfor fag som bla. juss, pedagogikk, psykologi, sosiologi/ samfunnsfag, ikke har det samme behovet for et kompetanseløft. Barneverntjenesten jobber med de mest sårbare og utsatte barna i samfunnet, barnevern er et spesialisert fagfelt og barnevernssaker er kompliserte. I tillegg gjennomfører barneverntjenesten svært inngripende tiltak. Høyere kompetanse blant barnevernsansatte er nødvendig for å utvikle kvalitativt gode tjenester og ivareta forsvarlighetskravet. Departementet foreslår å fjerne kompetansekravet for ansatte i barneverntjenesten som jobber tiltaksarbeid, og ikke kreve mastergradsnivå.

Etter departementets vurdering bør kompetansekravet endres ved at oppgaven med å iverksette og følge opp tiltak tas ut av de oppgavene som omfattes av kompetansekravet. Departementet begrenser da tiltaksarbeid til ulike former for råd og veiledning, oppfølging i hjemmet og mer spesialisert oppfølging og behandling.

Sarpsborg kommune er skeptiske til dette forslaget. I tiltaksarbeid og i tiltaksavdelinger ligger det oppgaver som kartlegging og utredning av omsorgssituasjonen til barn, og ofte nært knyttet opp til saksbehandlers undersøkelser av omsorgssituasjonen. Disse avdelingene vurderer og beslutter hvilke metoder og verktøy som skal benyttes, omfang og intensitet, inn i endringsarbeidet i familiene. Det er et betydelig faglig ansvar som ligger til tiltaksarbeidere, og deres arbeid er en del av beslutningsgrunnlaget for barnevernet i vurdering av videre oppfølging av barnet, og vurdering av iverksettelse av mer inngripende tiltak. I tillegg er det flere tiltaksavdelinger som også tilbyr veiledning til fosterforeldre og til biologiske foreldre, som har mistet omsorgen for barn.

Tiltaksarbeidere er i behov av relasjonskompetanse og de bør ha en formell veiledningskompetanse, noe videreutdanningstilbudet gjennom Bufdir ivaretar i dag. Bachelorutdanninger ivaretar ikke dette kompetansebehovet. I tillegg er det mange av de ansatte ved tiltaksavdelingen i Sarpsborg barneverntjeneste som ikke har grunnutdanningen barnevernspedagog. I barneverntjenesten i Sarpsborg har to ansatte master i familieterapi, noe som vi mener er en svært relevant master i endringsarbeid. I tillegg tilegner tiltaksarbeidere seg metoder og verktøy som PYC, PMTO, Crowell, TBO-F m.m. Sarpsborg kommune mener at det bør opprettholdes et definert kompetansekrav til denne gruppen.

Vi mener at å opprettholde kompetansekravet, og se dette i sammenheng med å styrke oppfølgingen og veiledningen av ansatte, styrke lederes lederkompetanse, vil gi mer robuste medarbeidere og kvalitativt gode tjenester til barn og unge i barnevernet. Vi trenger et profesjonelt og kompetent barnevern. I tillegg vil dette på sikt heve statusen på yrket.

Hjemmel til å fastsette forskrift om veiledning av nyansatte i det kommunale barnevernet

I tråd med behovet for å bygge et profesjonelt og kompetent barnevern, så støtter Sarpsborg kommune forslaget om en ny hjemmel for å fastsette forskrift om opplæring, jf. forslag til endring i den eksisterende forskriftshjemmelen i barnevernsloven § 15-2 andre ledd andre punktum. Departementet vil utarbeide et forslag til forskrift som vil bli sendt på alminnelig høring.

Vi vil likevel i dette notatet vise til betydningen av veiledning til ansatte og nyansatte, og at veiledningen er satt i system. Vi begrunner dette behovet i at nærmere 50 % av de ansatte i barneverntjenesten har en annen bachelor enn barnevern og flere mangler erfaring fra førstelinje barnevern, når de starter opp i tjenesten. Sarpsborg kommune er imidlertid usikker på om fire timer individuelt tilpasset veiledning per måned er nok til å ivareta saks- og prosessveiledning, samt debrief etter emosjonelt belastende hendelser. Veiledningskravet må sees i sammenheng med muligheten til å tilegne seg formell kompetanse gjennom videreutdanning, og det samlede opplæringsbehovet for å sikre faglig forsvarlighet. Vi støtter forslaget om at veiledere bør ha formell veiledningskompetanse og minimum tre års erfaring i barnevernet, og for barneverntjenesten i Sarpsborg sin del vil det bety at avdelingsledere og avdelingsrådgivere (støttefunksjon avdelingsledere) må skaffe seg formell veiledningskompetanse. Dette kan medføre en ekstrakostnad for barneverntjenesten. Vi mener, som departementet, at systematisk og organisert veiledning kan forebygge turnover.

Ny modell for undersøkelsen

Barnevernsutvalget har oppsummert følgende funn og utfordringer tilknyttet undersøkelser i barnevernet:

- Mangel på grundige faglige vurderinger i alvorlige saker. Det er vist til at det ikke foretas gode nok kartlegginger av barnets behov, samt at det mangler gode analyser av de opplysningene som har kommet fram og vurderinger av hvilken hjelp barna trenger. Dette fører til at tiltakene som iverksettes blir for lite treffsikre.
- Manglende framdrift og systematikk i undersøkelsesarbeidet. Det mangler ofte en plan for undersøkelsen, og i flere tilsyn er det påpekt at barnevernstjenesten har mangelfull saksbehandling og forvaltningsforståelse. Det er også jevnt over mangelfull dokumentasjon av faglige vurderinger og begrunnelser for aktiviteter og konklusjon i undersøkelsene. I flere saker går det flere uker fra gjennomgang av meldingen til undersøkelsen faktisk starter opp.
- Undersøkelsens omfang er ikke tilpasset alvorlighetsgraden i sakene. Det er vist til at barnevernstjenestene sliter med å prioritere tid og ressurser i tråd med sakens alvorlighetsgrad og kompleksitet. Forskning tyder på at barnevernstjenestene bruker lang tid på undersøkelser som må anses å gjelde mindre alvorlige forhold (over 60 pst ender med henleggelse). Manglende differensiering fører til at arbeidet med mindre alvorlige saker binder opp kapasiteten i tjenestene, samt gjør det vanskelig å gjøre en grundig nok jobb i sakene der barn og familier trenger mest hjelp.

Utvalget foreslår en ny modell for undersøkelsen med fire faser:

1) Umiddelbar vurdering av alvorlighetsgraden i bekymringsmeldingen, med frist på 24 timer for å vurdere om det er behov for umiddelbare tiltak. Utvalget henviser til at en 24-timers frist er i samsvar med tilsvarende krav i Danmark og Sverige.

2) Gjennomgang av øvrige bekymringsmeldinger innen syv dager fra meldingen ble mottatt.

3) Det innføres en avklaringsfase i undersøkelsen, der det gis en frist på 30 dager for å avklare om det kan iverksettes hjelpetiltak, om saken bør henlegges eller om saken bør være gjenstand for en mer grundig utredning.

4) Helhetlig og grundig undersøkelse i alvorlige og komplekse saker. I slike tilfeller må barnevernstjenesten kartlegge barnets helhetlige situasjon og behov og avklare tiltaksbehov innen 3 måneder.

Departementet har videre merket seg at flere høringsinstanser støtter utvalgets forslag om å utarbeide faglige kriterier som kan være til støtte i en silingsprosess med sikte på å avklare hva som bør anses som alvorlige og komplekse saker som krever helhetlige og grundige undersøkelser. Departementet vil på denne bakgrunnen også gi Bufdir i oppdrag å utarbeide faglige kriterier.

Sarpsborg kommune støtter forslaget om en ny faglig modell for undersøkelser, gjennom faglige kriterier utarbeidet av Bufdir. Vi støtter også at det utarbeides kriterier for siling, prosedyrer og aktiviteter som barnevernstjenesten må gjennomføre med vekt på å avklare sakens alvorlighetsgrad, og hva som bør anses som alvorlige og komplekse saker som krever helhetlige og grundige undersøkelser. De faglige anbefalingene bør innarbeides i saksbehandlingsrundskrivnet og fagprogram.

Vi støtter ikke forslag om lovfesting av avklaringsfrist på 30 dager, med den hensikt å tidlig avklare hvilke undersøkelsessaker som bør gå til hjelpetiltak, henlegges, eller bør gå til mer grundig utredning. Denne fristen vil kunne bidra til vurderinger og påfølgende beslutninger som bygger på et for begrenset og snevert kunnskapsgrunnlag om barnet og familien. Vi tror ikke det vil bidra til at undersøkelser startes opp tidligere enn hva som er tilfellet i dag. Vi er bekymret for at en 30 dg frist vil gå bekostning av forsvarlighet og rettsikkerhet. Undersøkelsessaker startes opp sent pga manglende kapasitet ved tjenesten og ikke fordi barneverntjenesten ikke har en oppfattelse av alvorlighetsgraden i saken.

Det tar tid å bygge relasjon til barn og foreldre, og å få bred og god nok kunnskap om barnets og foreldrenes behov. Det er i tillegg lagt flere elementer og oppgaver inn i undersøkelsesarbeidet i barnevernet. Vi ser behovet for at barneverntjenestene skal kunne bruke tid og ressurser på de mest alvorlige barnevernssakene, men mener at en frist for vurdering av alvorlighetsgrad tidlig i undersøkelsessaken ikke er virkemiddelet for å oppnå det. Vi vil også minne om at kvaliteten på undersøkelsesarbeid er nært knyttet til ansattes kompetanse og erfaringer, og kapasitet ved tjenesten. I barneverntjenesten i Sarpsborg erfarer vi at ansattes mangel på tid og kapasitet er et gjennomgående tema for alle faser av en barnevernssak, og at det har sammenheng med presset på tjenesten og antall saker per saksbehandler.

Barneverntjenesten i Sarpsborg erfarer at undersøkelser kan gjøres for begrensede, og vi tror det har sammenheng med kravet om å gjennomføre undersøkelser innenfor 3 mnd. frist. Undersøkelsen skal omfatte «barnets helhetlige omsorgssituasjon og behov», og det skal lages en undersøkelsesplan. Departementet foreslår å endre barnevernsloven § 2-2 tredje ledd tredje punktum til: «Undersøkelsen skal gjennomføres så skånsomt som mulig og skal ikke være mer omfattende enn formålet tilsier». Sarpsborg kommune mener at dette forholdet er ivaretatt gjennom dagens lov i presisering av minste inngreps prinsipp, som følger av barnevernsloven § 1-5. Med henvisning til utfordringsbildet i undersøkelsessaker, jf. barnevernsutvalget, mener vi at det er en større risiko for at undersøkelser ikke gjennomføres grundig og helhetlig nok enn at de gjøres større enn hva formålet tilsier. Kvaliteten ved undersøkelsen er avgjørende for at det iverksettes riktig tiltak på riktig nivå.

Bistand ved henleggelse av undersøkelsessak

Når barneverntjenesten henlegger en sak er det fordi det ikke er grunnlag for tiltak etter barnevernsloven. Dette kan skyldes at familiens utfordringer ikke faller inn under barnevernstjenestens ansvarsområde eller fordi hjelpebehovet er så moderat at det ikke foreligger rett til barnevernstiltak. Undersøkelser henlegges når familien takker nei til hjelpetiltak, og det ikke er grunnlag for å fremme begjæring om tvangstiltak. Noen av disse familiene vil ha behov for hjelp fra andre tjenester, og som det vil være viktig at fanges opp selv om barnevernssaken henlegges.

Taushetsplikten kan være til hinder for at barnevernet formidler informasjon og opplysninger om barnet og familien til andre tjenester, når saken henlegges i barnevernet.

Departementet foreslår etter dette et nytt siste ledd i § 2-5 som lyder: «Barnevernstjenesten skal i forbindelse med en henleggelse være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra andre offentlige myndigheter. Barnevernstjenesten skal gi tjenesten opplysninger om slike forhold så langt opplysningene kan gis med samtykke.»

Sarpsborg kommune støtter denne lovendringen, og mener det vil være et viktig virkemiddel i å tilse at barn og deres familier ikke blir stående uten hjelp og bistand. Barneverntjenesten vil kunne bistå i kontakt med relevante hjelpetjenester og gi nødvendig informasjon til disse. Det er i tråd med målsetningene i barnevernsreformen, om en helhetlig og samordnet innsats. I tillegg vil det være av betydning for å forebygge ytterligere negativ utvikling, som på et senere tidspunkt i barnets liv medfører behov for barneverntjenester og mer omfattende og inngripende tiltak.

Ny vurdering av vedtak om frivillige hjelpetiltak utenfor hjemmet

For å sikre at frivillig opphold utenfor hjemmet etter barnevernsloven § 3-2 er midlertidige og kortvarige foreslår departementet å lovfeste oppfølgende frister for å gjøre nye vurderinger av hjelpetiltaket, og hver 6 mnd.

Sarpsborg kommune støtter dette forslaget.

Med hilsen

Silje Hedin Pedersen
Saksutreder
silje-helene-hedin.pedersen@sarpsborg.com

Marianne Strøm Bjørnstad
Saksutreder
marianne-strom.bjornstad@sarpsborg.com

Elsie Anette Thorkildsen
Seniorrådgiver
elsie-anette.thorkildsen@sarpsborg.com

Dokumentet er elektronisk godkjent.

